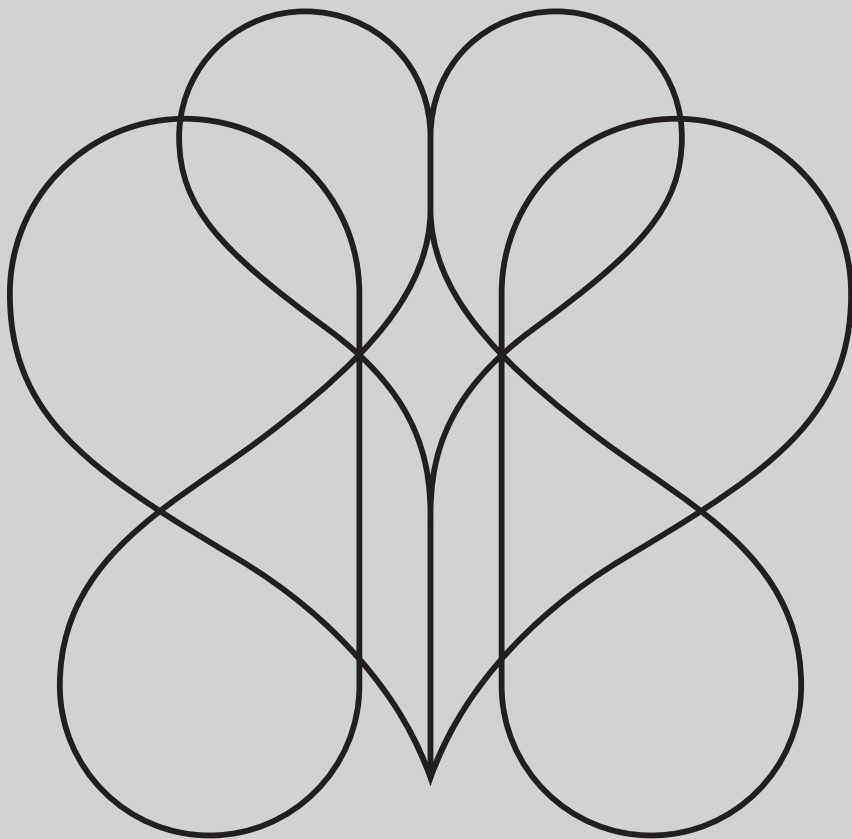
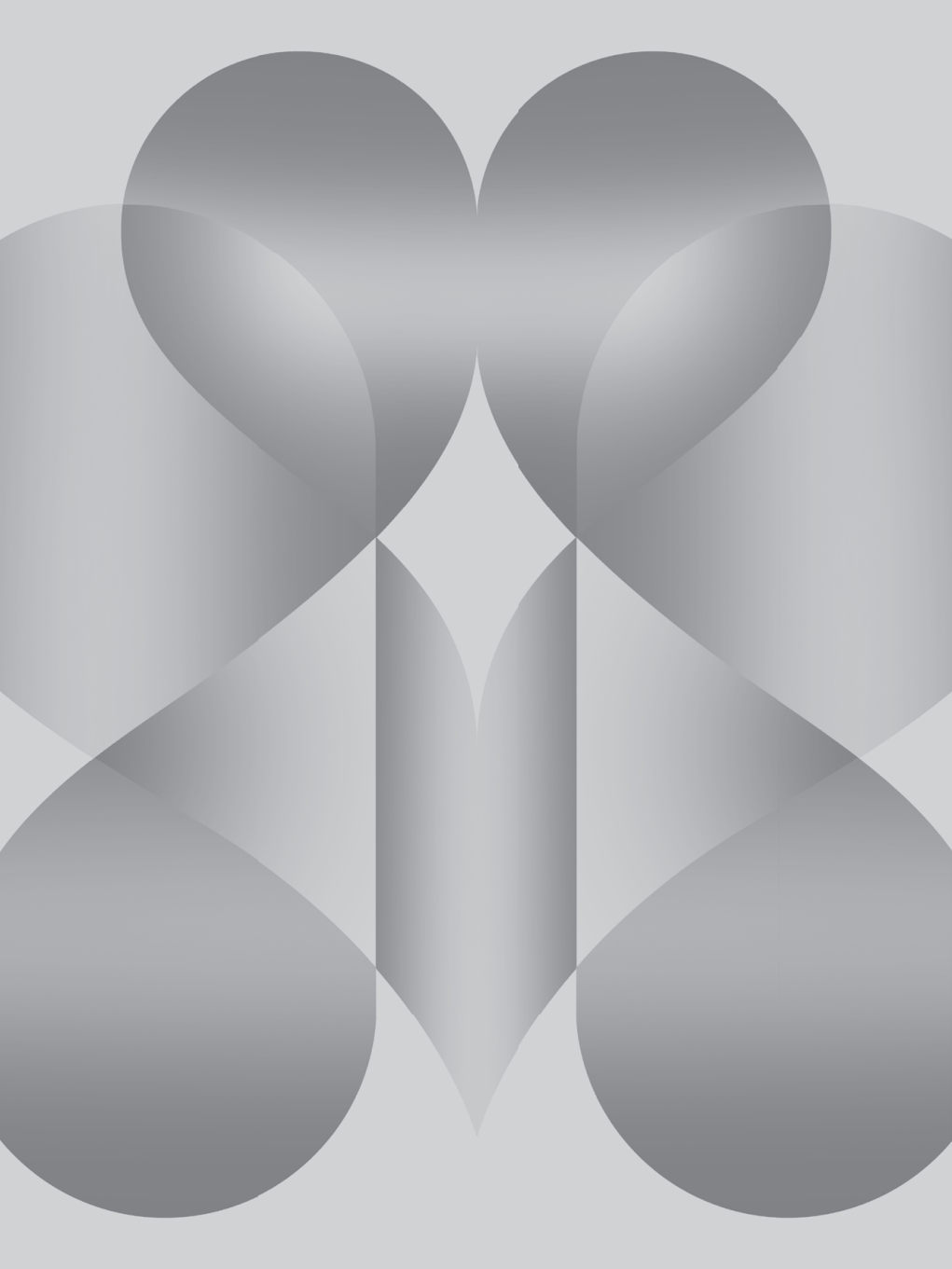

**Protocol d'atenció a la identitat
i a l'expressió de gènere
de la Universitat de València**

diversitats

**Protocol d'atenció a la identitat
i a l'expressió de gènere
de la Universitat de València**

diversitats

© del text: ruth m. mestre i sela andreu, 2019
© d'aquesta edició, Universitat de València, 2019

Disseny i maquetació: Formo
Impremta: IMAG Impressions

diversitats

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Vicerektorat
d'Igualtat, Diversitat i Sostenibilitat

Col·labora:

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Vicepresidència i Conselleria
d'Igualtat i Polítiques Inclusives

PREÀMBUL	5
DISPOSICIONS GENERALS	6
Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació	6
Article 2. Definicions	6
Article 3. Contingut del dret d'autodeterminació de gènere	8
CAPÍTOL 1. PLA D'ACTUACIONS	9
Article 4. Àmbit d'actuacions	9
Article 5. Actuacions davant l'assetjament o comportaments LGTBfòbics	9
Article 6. Accés i ús de les instal·lacions universitàries	10
CAPÍTOL 2. CANVI DE NOM	11
I. Canvi de nom d'ús comú	11
Article 7. Canvi de nom d'ús comú o elegit	11
Article 8. Tractament administratiu de la identitat de gènere sentida	11
Article 9. Efectes del canvi de nom d'ús comú	11
II. Canvi de nom d'ús legal	12
Article 10. Canvi de nom d'ús legal o registral	12
Article 11. Efectes del canvi de nom d'ús legal	12
Article 12. Reexpedició de títols o documents oficials	13
CAPÍTOL 3. PROCEDIMENT	14
Article 13. Sol·licitud	14
Article 14. Presentació	14
Article 15. Execució	14
Article 16. Tractament de les dades personals	15
DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA	15
DISPOSICIÓ FINAL	15

PREÀMBUL

Des del convenciment de la riquesa de la diversitat de totes i cadascuna de les persones que formen part de la comunitat universitària, la Universitat de València aposta pel reconeixement, el respecte i la revalorització de les diferències que ens fan úniques. En aquest sentit, la Universitat de València reconeix la llibertat, la dignitat i la igualtat de totes les persones i el dret d'autodeterminació de la pròpia identitat i expressió de gènere.

D'acord amb la normativa vigent d'àmbit autonòmic i estatal¹, i atesa la responsabilitat social que té com a institució pública d'ensenyament superior, la Universitat de València ha desenvolupat aquest protocol d'actuació per garantir aquests drets als membres de la comunitat universitària en l'àmbit de la seua competència.

Aquest instrument s'emmarca dins la iniciativa per la igualtat en la diversitat que impulsa el Vicerectorat d'Igualtat, Diversitat i Sostenibilitat de la Universitat de València, que s'anomena *diversitats*, amb minúscula i en plural, amb la intenció de trencar amb la norma i la jerarquia i convidar a la pluralitat.

Aquest protocol s'acompanya, a més, d'un **informe explicatiu** que desenvolupa i justifica el contingut.

1 Normativa estatal i autonòmica de referència: Constitució espanyola (arts. 14, 9.2 i 18); Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones; Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana; Decret 102/2018, de 27 de juliol, del Consell, de desplegament de la Llei 8/2017, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana i Llei 23/2018, de 29 de novembre, de la Generalitat, d'igualtat de les persones LGTBI.

DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

Aquest protocol té per objecte garantir el reconeixement del dret d'autodeterminació de la identitat i l'expressió de gènere de les persones que formen part de la comunitat universitària, i en especial d'aquelles que, en l'àmbit universitari, manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada en el moment del naixement.

Aquest protocol és aplicable a qualsevol membre de la comunitat universitària. Addicionalment, quan les actuacions remeten a l'accés i l'ús d'instal·lacions i serveis universitaris, aquest protocol és aplicable també a les persones que en són usuàries.

La utilització d'aquest protocol no impedeix que qualsevol persona compresa en l'àmbit de la seua aplicació pugui acudir en qualsevol moment a la via jurisdiccional per exercir el seu dret a la tutela judicial efectiva. L'existència de qualsevol procés judicial sobre aquest assumpte suspèn l'aplicació d'aquest protocol.

Article 2. Definicions

D'acord amb la legislació vigent, i als efectes que preveu aquest protocol, s'ha d'entendre per:

- **Identitat de gènere:** vivència interna i individual del gènere tal com cada persona la sent i autodetermina, que es pot correspondre o no amb la que li va ser assignada en el moment del naixement.
- **Expressió de gènere:** manifestació de cada persona de la seua identitat de gènere.
- **Persones trans:** concepte paraigua inclusiu que comprèn diferents realitats i identitats, incloses la de les persones

transsexuals i transgènere, la identitat de gènere de les quals no es correspon amb la que els va ser assignada en el moment del naixement.

- **Persones transsexuals:** persones *trans* que completen la seua transició per adequar l'expressió de gènere a la seua identitat de gènere amb tractaments mèdics i operacions de reassignació de sexe.
- **Persones transgènere:** persones *trans* que realitzen el procés de transició cap al gènere sentit sense sotmetre's a una reassignació.
- **Procés de transició:** procés personal i únic d'autoafirmació de la pròpia identitat que correspon a cada persona, en cas de voler-ho fer, decidir en quin moment s'inicia.
- **Persones cis:** persones amb identitat de gènere que sí que es correspon amb la que els va ser assignada en el moment del naixement.
- **Persones intersex:** persones que han desenvolupat de manera natural combinacions atípiques de cromosomes, hormones, genitals i característiques físiques dels homes i les dones.
- **Discriminació directa:** tractament menys favorable rebut per una persona en comparació a una altra en situació anàloga o comparable per motius de la seua identitat o expressió de gènere.
- **Discriminació indirecta:** quan una disposició, criteri o pràctica, aparentment neutres, ocasionen un desavantatge a persones per motius de la seua identitat o expressió de gènere.
- **Discriminació múltiple:** quan una persona pateix de forma simultània una sèrie de discriminacions per motius diferents recollits en la legislació.
- **Assetjament discriminatori:** hi és quan qualsevol comportament o conducta que per raons d'identitat o expressió de gènere es faça amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una o diverses persones i de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, ofensiu o segregat.

- **Victimització secundària:** maltractament addicional exercit contra una persona que, sent víctima de discriminació, assetjament o represàlia per motiu de la seua identitat o expressió de gènere, pateix les conseqüències addicionals d'una inadequada atenció per part dels responsables administratius, institucions de salut, policia o qualsevol altre agent implicat.
- **Nom d'ús comú o elegit:** el que la persona ha triat d'acord amb la seua identitat de gènere sentida.
- **Nom d'ús legal o registral:** el que figura en el document nacional d'identitat o document equivalent.

Article 3. Contingut del dret d'autodeterminació de gènere

Els membres de la comunitat universitària, a més dels que reconeix l'article 10 dels Estatuts de la Universitat de València, tenen el dret a l'autodeterminació de gènere, a la igualtat i a no patir discriminació per motiu d'identitat o expressió de gènere, i en concret:

- Al lliure desenvolupament de la seua personalitat i al reconeixement de la identitat de gènere sentida, sense la necessitat de prova psicològica ni l'obligació d'aportar o acreditar qualsevol tipus de documentació mèdica.
- A ser tractades i identificades de conformitat amb la seua identitat de gènere i a l'adequació dels documents administratius universitaris segons el que preveu aquest protocol.
- A la protecció efectiva enfront de l'assetjament discriminatori i les agressions físiques i/o verbals, d'acord amb el que estableix l'article 5 del capítol 1 d'aquest protocol.
- A l'adequació dels espais universitaris per tal de garantir el lliure desenvolupament de tots els membres de la comunitat universitària.
- A rebre de la Universitat una atenció adequada a les seues necessitats i a ser informades dels seus drets.

CAPÍTOL 1. PLA D'ACTUACIONS

Article 4. Àmbit d'actuacions

1. La Universitat de València ha de dissenyar i adoptar un pla d'igualtat en la diversitat, després de fer un diagnòstic de situació de les diferents realitats de la diversitat de la comunitat universitària. Aquest pla d'igualtat en la diversitat ha de fixar els objectius concrets que s'han d'assolir, les estratègies i les pràctiques que s'han d'adoptar per a la seua consecució, i ha d'establir sistemes eficaços de seguiment i avaluació dels objectius fixats.
2. Per a la consecució dels objectius fixats, la Universitat de València, entre altres coses:
 - Ha de promoure accions de sensibilització, divulgació i formació entorn de la diversitat, especialment de la diversitat afectivosexual, de gènere i familiar.
 - Ha de prestar atenció, acompanyament i suport en el seu àmbit d'actuació a qualsevol membre de la comunitat universitària durant el procediment de canvi de nom i/o procés de transició i a aquelles persones que pugen ser objecte de discriminacions, d'acord amb el que estableix l'article 5 del capítol 1 d'aquest protocol.
 - I ha d'adoptar mesures de suport a la realització d'estudis i projectes d'investigació sobre identitat de gènere, expressió de gènere, diversitat sexual i familiar en tots els seus vessants. Alhora, pot impulsar la creació de grups d'investigació especialitzats en identitat i expressió de gènere o d'una càtedra.

Article 5. Actuacions davant l'assetjament o comportaments LGBTIfòbics

Fins que no hi haja norma expressa, les actuacions davant l'assetjament per raó d'orientació sexual, identitat o expressió

de gènere, així com actituds o comportaments LGTBIfòbics, s'inicien amb la presentació de la queixa o denúncia davant la Sindicatura de Greuges (que actua com a finestra d'entrada única de detecció de l'assetjament) o davant de qualsevol òrgan de la universitat.

A tots els efectes, s'aplica supletòriament, i en tot el que no siga contrari a aquest protocol, el que estableix el Protocol d'actuació davant l'assetjament sexual i per raó de sexe de la Universitat de València que estiga en vigor.

Article 6. Accés i ús de les instal·lacions universitàries

La Universitat ha de garantir l'accés i l'ús de les instal·lacions universitàries d'acord amb la identitat de gènere sentida, inclosos els lavabos i els vestidors, de totes les persones i ha d'adaptar, si s'escau, els espais per fer efectiu aquest dret. Per garantir aquest dret, la Universitat de València ha d'estudiar la disponibilitat i la distribució d'aquest equipament, així com la possibilitat i la viabilitat que siguen unisex. En qualsevol cas, els lavabos i els vestidors han de ser inclusius i han de garantir la privadesa al seu interior.

CAPÍTOL 2. CANVI DE NOM

I. Canvi de nom d'ús comú

Article 7. Canvi de nom d'ús comú o elegit

1. El canvi de nom d'ús comú implica el dret que la persona siga tractada i identificada d'acord amb el nom triat a sol·licitud d'aquesta, de conformitat amb la seua identitat de gènere.
2. Els tràmits per al canvi de nom d'ús comú són gratuïts, i en cap cas han d'implicar l'obligació d'aportar o acreditar cap mena de documentació mèdica.

Article 8. Tractament administratiu de la identitat de gènere sentida

D'acord amb el que disposa l'article 9 de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat Valenciana, no s'ha d'alterar la titularitat jurídica dels drets i obligacions que corresponguen a la persona ni s'ha de prescindir del número del document nacional d'identitat o document equivalent, sempre que aquest hi haja de figurar.

Article 9. Efectes del canvi de nom d'ús comú

1. El canvi de nom d'ús comú té efectes exclusius en les actuacions i els procediments interns de la Universitat de València, especialment en aquells d'exposició pública.
2. Per a fer efectiu el dret d'autodeterminació de gènere de les persones que així ho sol·liciten, i d'acord amb l'article 9.3, apartat e, de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana, la Universitat de València ha d'habilitar els mecanismes administratius oportuns i coordinats per adaptar els arxius,

les bases de dades i la resta de fitxers de l'administració i ha d'eliminar el caràcter públic d'aquelles dades que facen referència al passat en què conste un gènere diferent del manifestat.

3. Tot i amb això, per a la sol·licitud d'expedició de títols universitaris o documents de caràcter oficial relatius a les persones que hagen sol·licitat un canvi de nom d'ús comú segons que preveu aquest protocol, s'han de mantenir les dades d'identitat registrades a efectes oficials d'acord amb la legislació vigent, sense perjudici del que disposa l'article 12 d'aquest protocol.

II. Canvi de nom d'ús legal

Article 10. Canvi de nom d'ús legal o registral

1. El canvi de nom d'ús legal implica el dret que la persona siga tractada i identificada d'acord amb el nom que figura en el document nacional d'identitat o document equivalent a sol·licitud d'aquesta, després de la modificació de l'assignació del sexe i el nom propi en el Registre Civil.
2. Els tràmits per al canvi de nom d'ús legal són gratuïts i impliquen l'obligació d'acreditar la rectificació registral amb una còpia del nou document nacional d'identitat o document equivalent. En cap cas han d'implicar la necessitat d'aportar o acreditar cap mena de documentació mèdica.

Article 11. Efectes del canvi de nom d'ús legal

El canvi de nom d'ús legal ha de tenir efectes en tots els documents oficials i de gestió administrativa de la Universitat de València.

Article 12. Reexpedició de títols o documents oficials

La nova tramitació i expedició de títols i documents oficials amb data anterior a la rectificació registral, segons que estableix la Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de l'esment relatiu al sexe de les persones, es fa a petició de la persona interessada. Els tràmits són gratuïts i impliquen l'obligació d'acreditar la rectificació registral amb una còpia del nou document nacional d'identitat o document equivalent.

CAPÍTOL 3. PROCEDIMENT

Article 13. Sol·licitud

La persona interessada, o, si és el cas, els seus representants legals, ha de sol·licitar el canvi de nom i/o reexpedició de títols o documentació oficial mitjançant una instància general o de conformitat amb els formularis corresponents, disponibles al web del vicerectorat amb competències en matèria de diversitat.

Article 14. Presentació

La presentació de la sol·licitud implica l'acceptació i el consentiment informat per iniciar els tràmits oportuns en els termes d'aquest protocol.

Una vegada emplenada i signada, juntament amb la documentació requerida, la sol·licitud de canvi de nom i/o reexpedició de títol o altra documentació oficial s'ha de presentar per registre d'entrada al centre o servei corresponent. Aquesta petició es deriva al vicerectorat amb competències en matèria de diversitat, que hi actua com a finestra d'entrada única a fi de preservar la confidencialitat del procediment i activar la coordinació amb la resta de serveis implicats.

Article 15. Execució

Rebuda la sol·licitud, es comunica la correcta recepció a l'adreça electrònica que s'ha fet constar i s'inicia el procediment per començar la nova acreditació i els possibles canvis en la documentació administrativa en coordinació amb la resta de serveis universitaris implicats en cada cas.

Una vegada realitzats els canvis, les unitats gestores i/o serveis implicats n'han d'informar el vicerectorat amb competències en matèria de diversitat, el qual, al seu torn, ha de comunicar la resolució a la persona sol·licitant en el termini màxim d'un mes.

Article 16. Tractament de les dades personals

El tractament de dades personals està subjecte a les previsions del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de les seues dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades, i a la legislació nacional en la matèria. Així mateix, s'ha de garantir la confidencialitat de les dades tractades en els expedients en els termes que estableix la normativa vigent.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

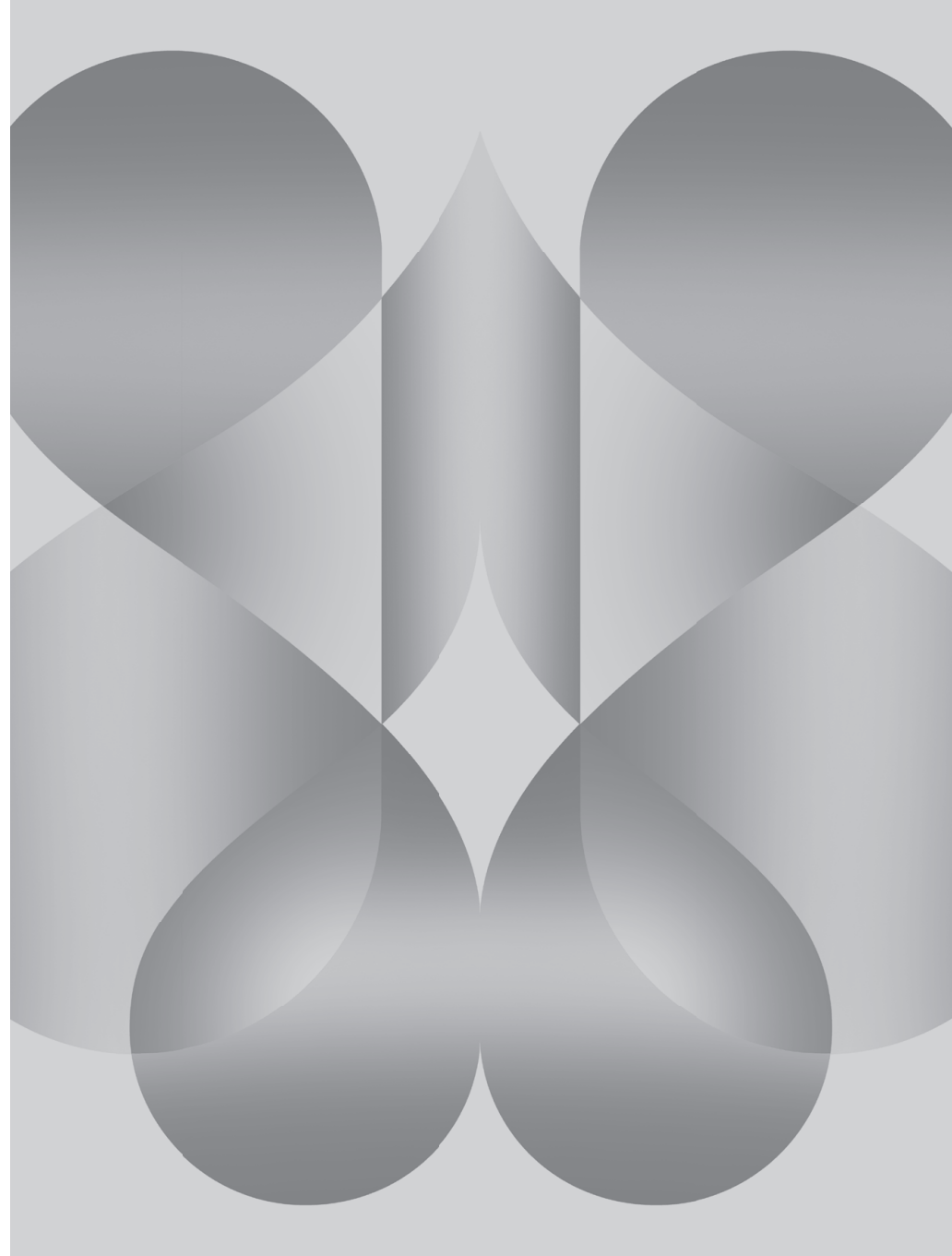
S'ha de garantir el funcionament dels actuals serveis que es presten a les persones que formen part de la comunitat universitària que manifesten una identitat de gènere sentida diferent de l'assignada fins que s'habiliten els mecanismes administratius oportuns i coordinats per adaptar els arxius, les bases de dades i la resta de fitxers de l'administració. El temps per a l'habilitació d'aquests mecanismes, en tot cas, no pot ser superior a sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta normativa.

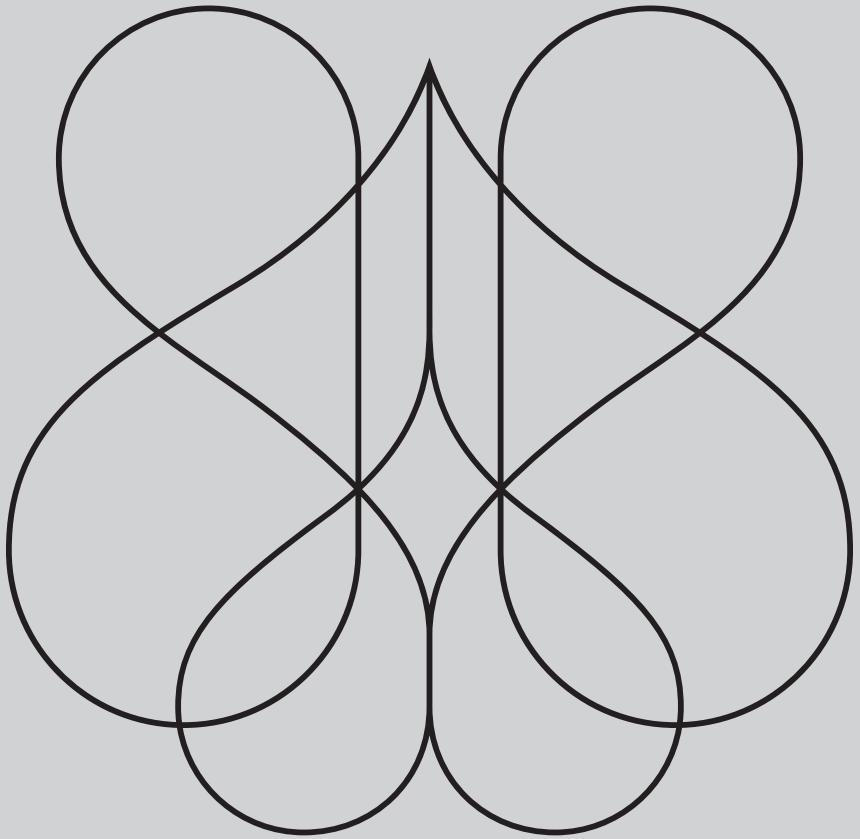
DISPOSICIÓ FINAL

Aquest protocol de la Universitat de València entra en vigor l'endemà de la seua publicació en el Diari Oficial de la Generalitat Valenciana.

El protocol i l'informe explicatiu que l'acompanya han estat elaborats per l'equip de la iniciativa *diversitats*: ruth m. mestre i mestre, cap d'iniciatives de diversitat, i sela andreu muñoz, tècnica de diversitats. Des d'ací volem agrair també la participació i la supervisió del treball realitzada per membres del col·lectiu Lambda, per Víctor Manuel Merino Sancho, professor de la Universitat Rovira i Virgili, i per l'equip que lidera Pep Devís Devís, professor de la Universitat de València, perquè sense la seua col·laboració, professionalitat i compromís no hauria estat possible culminar aquest document.

València, 6 de juny de 2019

diversitats